

overal waar het Nederlandsche woord weerklinkt en een gedachte in 't Nederlandsch leeft en wordt geuit.

Dat is het eenheidsbeginsel van de cultuur van een volk ; dat beginsel bestaat niet op zichzelf maar 't leeft in de verscheidenheid van karakters en geesten ; het houdt de intellectuelen te samen in nauw verband en het geeft hun iets gemeenschappelijk-eigenaardigs ; de manier van het geheele denkenleven is dezelfde, zij hebben één eigen vorm van gedachtenleven, en die vorm is de eigenaardigheid van hunne beschaving. In dien zin worden Vlaming en Hollander één.

* * *

Vlaamsch Pleitgenootschap

Op Donderdag 23en November, hield het VI. Pleitgenootschap der Brusselsche Balie hare plechtige Openingszitting, onder voorzitterschap van Mter De Winde. De openingsrede werd gehouden door Mr Jul. HOSTE Jr over "De Vrede in verband met het Recht". Deze belangrijke redevoering zal in de volgende aflevering van ons Tijdschrift volledig verschijnen. De Stokhouder, Mr Brunet, hield nadien eene zeer gelukte toespraak. Des avonds had het feestmaal plaats, waaraan ook onze Minister van Rechtswezen, Mr Carton de Wiart, deelnam en waar hij eveneens het i woord voerde.

* * *

Uit Leuven.

De Associatie der Oud-Studenten

De "Associatie der Oud-Studenten" van de faculteit der rechten, aan de Universiteit te Leven, zal op 3 December, hare jaarlijksche vergadering houden, ten 10 ure, in de promoteeazaal der Hoogeschool.

Twee punten staan aan de dagorde :

1° Is het noodig het regiem der scheiding van goederen te verwisselen met het regiem der communautiteit, als gemeene recht van het huwelijk ? Verslaggevers : Mters Beutse en Olin, advocaten.

2° Is wettelijke tusschenkomst noodig in zake volkervertekingen ? Verslaggever : Mr Cattoir.

De Vrede in Verband met het Recht

door **Mr Julius HOSTE, Jr**
Advokaat (Brussel)

Openingsvoordracht gehouden in het Pleitgenootschap te Brussel

De voordrachten van de Jonge Balie moeten eerst en vooral een opwekking zijn om vraagstukken te leeren doorgronden, die door de openbare meening met belangstelling gevolgd worden.

Is er wel eên enkel vraagstuk, dat meer belangstelling wekt, en waarvan gansch de menschheid beter de beteekenis kan inzien dan de beweging tegen den oorlog en tegen al zijne gevolgen, die zoo loodzwaar druktken op de ontwikkeling van onze hedendaagsche beschaving ?

Het behoort aan kleine landen zooals Denemarken, Nederland en België aan de spits van die beweging te staan. Björnshjerne richtte eens een oproep tot alle kleine mogendheden om een verbond te sluiten, dat door een strijd voor den wereldvrede tevens het zelfbestaan van de kleine landen zou verzekeren.

Niets kan inderdaad beter het gevoel en het besef van het recht bevestigen en ontwikkelen dan de eerbied waartoe grootenaties zouden gedwongen worden tegenover de vrijheid en het zelfbestaan van de kleine volkeren.

De beweging voor den wereldvrede moet gepaard gaan met een dieper bewustzijn van het recht. Men kan zich inderdaad geen toestand indenken, die aan de volkeren den wereldvrede zou verzekeren, maar die insgelijks aan eenige grooten mogendheden zou toelaten kleine volkeren te overrompelen en te verknachten.

Het recht moet als de hoeksteen zijn van den wereldvrede.

En hoe zouden wij in België aan die beweging onverschillig blijven, wanneer onze noorderburen het voorbeeld geven

van een warme belangstelling, en de eer genoten aan de twee vredeskongressen de gastvrijheid verleend te hebben?

Ook zij, die tegen de beperking van de bewapening zijn, erkennen al het gruwelijke van den oorlog. Iedereen weet dat Europa onder dien last gebukt gaat; zooals Sir Edward Grey het zegde: "Er is een grooter gevaar dan de oorlog; en wel het gevaar dood te bloeden in vredesstijfheid".

Wat is er inderdaad van de ontwapening gekomen? Bijna niets. En waaraan moet deze toestand gedeeltelijk toegeschreven worden? Aan de overtuiging van de volkeren, geen enkele waarborg te hebben tegen het onrecht.

Roosevelt verklaarde het onbewimpeld: "In nieuwe en oude gemeenschappen, waar er geweld bestaat, moet een eerlijken man zichzelf verdedigen; tot het oogeblik, waarop andere middelen bestaan om zijn veiligheid te verzekeren, is het onzinnig en gewaagd hem te overtuigen zijne wapens neer te leggen, terwijl zij, die voor de gemeenschap gevaarlijk zijn de hunne bewaren."

Dr De Jong Van Beek en Donk schrijft in de inleiding van zijn boek "In 't zicht der derde Vredeskongressie": "Ter bereiking van de zoo dringend gewenschte vermindering van de kosten van den gewapenden vrede is dus noodzakelijk, dat bestaat een Statenrecht, voorts een orgaan dat in ieder bijzonder geval de gedragingen van een Staat toetst aan dat recht, ten slotte de zekerheid van naleving van deze rechtspraak."

Dat wenschen wij nader te onderzoeken. Belangrijk is dat boek waarin de gedachten van zoo veel voorstanders van den wereldvrede worden weergegeven en dat men moet ter hand nemen om een indruk te krijgen van al de pogingen, die thans aangewend worden om den vrede door de zegepraal van het recht te verzekeren.

In zijn oproep voor de eerste Vredeskongressie, die in 1899 plaats greep, drukte tsaar Nikolaas II den wensch uit een kongressie te zien bijeenkomen, die "de meest doelmatige middelen zou onderzoeken om aan de volkeren een duurzamen vrede te verzekeren en een einde te stellen aan de geleidelijke vermeerdering van de bewapening".

En in de eindakte van 29 Juli 1899 werd vermeld dat de vergadering bij eenparigheid van stemmen het volgende besluit had aangenomen: "De kongressie acht dat de beperking der krijgskosten, die thans op de wereld drukken, ten zeerste gewenscht wordt voor den aangroei van het stoffelijk en zedelijk welzijn der menschheid."

De kongressie had insgelijks den wensch uitgedrukt, dat "de regeringen zouden rekening houden met de voorstellen, die werden voorgedragen, en dat zij de mogelijkheid zouden ter studie leggen een verstandhouding in het leven te roepen aangaande de beperking van de zee- en landmachten en van de oorlogsbegrotingen."

Wat heeft die verklaring op praktisch gebied uitgewerkt? Waarom was het juist tsaar Nikolaas II, die er zich tegen verzet heeft dat dergelijke vraagstukken nog zouden gebracht worden op de dagorde van de tweede vredeskongressie, die in 1907 plaats greep?

Er wordt soms beweerd, dat Rusland voorstander was van de beperking der bewapening in 1889, omdat het zijne strijdmiddelen als voldoende ontwikkeld beschouwde, terwijl Rusland in 1907 den oorlog tegen Japan nauwelijks doorworsteld had.

Die bewering kan, in elk geval niet opwegen tegen de bekenenis afgelegd door Sir Edward Fry op de tweede Vredeskongressie, waartuit kon afgeleid worden, dat de ontgolving van den tsaar werkelijk zeer gewettigd was. De Engelsche afgevaardigde zegde inderdaad: "Naar de nauwkeurigste inlichtingen, die ik heb kunnen bekomen, bedroegen de uitgaven voor leger en vloot in 1898 een geheel van meer dan TWEE HONDERD EEN EN VIJFTIG miljoen pond sterling voor de Europeesche landen, Turkije en Montenegro uitgezonderd (waarvoor ik geene inlichtingen bezit), en voor de Vereenigde Staten en Japan, terwijl dezelfde uitgaven voor die landen in 1906 meer dan DRIE HONDERD TWINTIG miljoen pond sterling bedroegen."

Zoo dus in 1898, een jaar vóór de eerste Vredeskongressie, meer dan ZES miljard uitgegeven werden voor de Europeesche landen, de Vereenigde Staten en Japan, dan was het

bedrag in 1906 reeds tot ACHT miljard geklommen, zoodat zij, die thans verklaren dat er wel TIEN miljard aan leger en vloot besteed worden, zich aan geen overdrijving schuldig maken.

Ook op de tweede Vredeskongferentie is er van de beperking der bewapening nagenoeg niets terecht gekomen.

Gedurende vier maanden hield die kongferentie talrijke vergaderingen, en er werd over dat vraagstuk hoogstens vijftien minuten gehandeld.

Men kon er slechts toekomen het besluit te bevestigen, dat door de kongferentie van 1899 gestemd werd: "De kongferentie bevestigt het besluit genomen door de kongferentie van 1899 inzake de beperking der krijgslasten; en aangezien de krijgslasten sinds dat jaar nagenoeg in alle landen merkbaar vermeerderd zijn, verklaart de kongferentie dat het hoogst gewenscht is de regeeringen de studie van dat vraagstuk te zien herneemen".

De Engelsche regeering scheen toen zeer geneigd om de beperking van de bewapening tot een praktischen uitslag te brengen, en Sir Edward Fry had zelfs verklaard, dat de Engelsche regeering zou bereid zijn aan de mogendheden, die wederkeerig tegenover Engeland hetzelfde zouden doen, de opgeve mede te deelen van de nieuw te bouwen oorlogsschepen alsook van de geldmiddelen, die daartoe zouden noodig zijn.

En hier werd opnieuw beweerd, dat Engeland juist aan die gedachte genegen was, omdat de gedurige vermeerdering van de Duitsche vloot in Engeland met angstvalligheid gevolgd werd.

Het valt nochtans moeilijk de edele bedoeling, die Engeland toen bezield te betwijfelen, wanneer men getuigen moet dat misschien nooit een Europeesche regeering aan haar hoofd een man had, die zoo rechtzinnig en zoo edelmoedig voor de beperking der bewapening is opgekomen als de Engelsche minister Campbell Bannerman.

De Rijkskanselier von Bethmann-Hollweg heeft in den Duitschen Rijksdag verklaard welke bezwaren met de beperking van de bewapening gepaard gaan.

"Als de mogendheden", zegde de Deutsche rijkskanselier, "een overeenkomst willen sluiten over de algemeene internationale ontwapening, dan moeten zij het eerst hierover eens worden: op welke macht mogen de natiën, de eene tegenover de andere, aanspraak maken. Er moet een soort rangschikking gebeuren, waarin elke natie nummewegwijs met de haar toe te kennen invloedssfeer op te teekenen is, misschien naar een stelsel zooals datgene, dat door de nijverheidssyndikaten toegepast wordt. Ik moet er natuurlijk voor bedanken een dergelijk formule te ontwerpen".

En de Deutsche rijkskanselier liet uitschijnen, dat Engeland wat de vloot aangaat, van een rangschikking reeds feitelijk voorstander is, vermits onder alle omstandigheden Engeland een vloot wil, die tegen de veeuwigde vloeten van andere mogendheden opgewassen zij. Na verklaard te hebben, dat hij de laatste zou zijn, die aan een mogendheid dat recht zou betwisten, zegde de rijkskanselier nog: "Maar het ware heel wat anders een dergelijke aanspraak tot grondslag van een overeenkomst te geven, welke door de andere mogendheden met vredelievende instemming zou aangenomen worden. Maar wat, indien tegeneischen opgeworpen worden, of indien andere mogendheden met de hun toegevezen strijdmacht niet tevreden zijn? Men moet deze vraagstukken slechts voorbrengen om te weten hoe het op een wereldkongres zou toegaan — een Europeesch kongres zou inderdaad niet voldoende zijn —, dat over dergelijke eischen zou moeten beslissen. En dan de legers? Als men er ons b. v. zou willen toe brengen ons leger met 100.000 man te verminderen, hoeveel manschappen moeten de legers van Frankrijk, Rusland, Oostenrijk en Italië dan minder tellen? Wanneer men op dat gebied tot hetzij welke getallenverhouding wil komen, dan moet men eerst de algemeene machtsverhouding vaststellen, waarin de mogendheden zich tegenover elkaar bevinden."

De heer von Bethmann-Hollweg haalde het bekende voorbeeld van Pruisen aan, waaraan Napoleon de verplichting opgelegd had slechts een leger van 42.000 man te hebben. Pruisen lag onder den hiel van Napoleon; hij beschikte over alle mogelijke middelen, om nã te gaan of die verplichting wel

nageleefd werd, en toen het oogenblik gekomen was om tegen Napoleon op te komen, kon Pruisen een leger ten strijde zenden, dat vier maal sterker was.

In de Italiaansche Kamer stelde de socialistische volksvertegenwoordiger Bissolati een dagorde voor, die de regering aanmaande met de Oostenrijksche regering te onderhandelen om een internationale konferentie bijeen te roepen, die de beperking van de bewapening als doel zou hebben. De Italiaansche regering antwoordde dat de ontwapening mettertijd tusschen alle naties zou gebeuren.

Deze dagorde werd voorgesteld in 1910, en een jaar later liet de Italiaansche regering uitschijnen hoe men zonder omwegen nog een oorlog kan laten losbreken, enkel en alleen om zijn koloniale bezittingen te vergrooten.

Den 23 Februari 1911 nam de Fransche Kamer met 447 stemmen tegen 56 een motie aan, waardoor de regering aangespoord wordt al hare pogingen aan te wenden om in overleg met bevriende mogendheden het vraagstuk van de gelijktijdige beperking der bewapening op de dagorde van de aanstaande vredeskonferentie van Den Haag te brengen.

Men mag getuigen, dat er een algemeene beweging bestaat om het vraagstuk van de beperking der bewapening op de dagorde van de derde Vredeskonferentie te brengen, en nochtan vooruit gezet worden, wanneer men een praktisch voortzetsen valt niet te betwijfelen dat ook dan allerlei bezwaren zullen vooruit gezet worden wanneer men een praktisch voorstel aan de beraadslagingen der afgevaardigden van de verschillende mogendheden zal onderwerpen.

In 1899 had de Duitse kolonel von Schwartzhoff al de vraagstukken opgeworpen, die zouden moeten onderzocht worden om tot een bepaling der machtsverhouding van de volkeren te kunnen geraken en bijgevolg de strijdmacht vast te stellen, waarop zij recht hebben.

Voor elken staat zou er moeten afgerekend worden met: 1° de aardrijkskundige ligging, de koloniale bezittingen; 2° de verhouding, die moet bestaan tusschen zijne verdedigingsmidelen te land en ter zee en wél volgens de uitgestrektheid van zijne grenzen en naar gelang der gevaren van overrompeling,

die den Staat in 't bijzonder bedreigen; 3° de macht van het oorlogsmateriaal op het oogenblik van den algemeenen inventaris, waarvoor de ouderdom van het materiaal en zijn slijt zouden moeten in aanmerking komen; 4° het onderricht, de algemeene hoedanigheden en gebreken van de soldaten en matrozen; 5° de verkeerswegen en de middelen, waarover de Staat beschikt om zijn legers te vervoeren; 6° zijn versterkte steden, zijn forten en natuurlijke verweermiddelen; 7° zijn schietvoorraad, paarden, enz.; 8° de geldmiddelen, het krediet.

Die lijst zou nog merkelijk kunnen aangevuld worden. Wij willen hier ons oordeel over deze bezwaren voorbehouden om enkel en alleen te laten uitschijnen, dat indien er zooveel moeilijkheden als met welgevallen worden bijgesleurd om de onmogelijkheid der beperking van de bewapening te laten inzien, er dan nog veel meer hindernissen zullen moeten overwonnen worden, opdat de volkeren tot de ontwapening zouden overgaan.

Zelfs bekende pacifisten hebben het ingezien.

Zoo verklaarde miss Eckstein, in een redevoering uitgesproken voor de Nederlandsche pacifisten-vereeniging "Vrede door Recht": "Aan ontwapening in de eerste tientallen jaren denkt geen bezadigd mensch... Het ware ontzout aan het vaderland daartoe aan te spooren, zoolang de internationale rechts toestanden niet beter geregeld zijn."

En A. Fried, in zijn "Handbuch der Friedensbewegung", schreef uitdrukkelijk: "Wij beschouwen de ontwapening als een noodzakelijke slotgebeurtenis van onze beweging voor de internationale rechtsvereeniging, als een gebeurtenis, die zich automatisch en bij alle staten gelijktijdig moet voordoen, zoo spoedig als deze rechtsvereeniging tot stand zal gekomen zijn... Het werk der Vredesbeweging met de ontwapening beginnen, dat ware het gevolg vóór de oorzaak willen, dat ware het eenige bolwerk der statenindividualiteit vernielen, dat thans nog bestaat, eer het kunstmatige bolwerk opgericht is, dat op de kracht van een internationaal recht moet steunen."

Dezelde gedachte werd ontwikkeld door Mr C. van Vollenhoven in zijn bekend Gids-artikel: "Zoolang geen dwingkrachtig gezag boven de staten, door hen zelf gevormd, aanwezig

is om rust en recht te handhaven, moet ieder wel waken voor eigen recht en rust; al wordt het zoowel den grooten als den kleinen staten veel te duur, en al is het voor de kleine staten bovendien nooit afdoende. Doch stelt men naast een internationaal rechter, die de geschreven of ongeschreven regels van het internationale en verdere recht altijd en overal handhaaft met het woord, nu ook een wereldstrijdrecht, die als instrument of onder hef oog van dien rechter, recht en rust handhaaft met de daad, dan zullen de groote zoo goed als de kleine staten, hun nationale wapeningen geleidelijk opgeven; dan ontstaat een waarborg, voor de groote staten even afdoende doch minder kostbaar, voor de kleine staten veel meer afdoende en toch ook minder kostbaar."

In de Belgische Kamer vroegen de hh. Wauters, Huysmans, Anseele en Denis, een krediet van 1000 frank te besteden aan de onderhandelingen van onze regering met Noorwegen, Zweden, Denemarken, Nederland, Zwitserland, Roemenië, Servië, Bulgarije en Montenegro, om aan andere naties voor te stellen op de dagorde der aanstaande conferentie van Den Haag de geleidelijke vermindering der bewapening voor te staan.

In die richting kan praktisch werk verricht worden; door dezelfde geleidelijke ontwikkeling van de vredesgedachten is het ook dat het verplichtend scheidsgerecht zal kunnen werkelijkheid worden.

Trachten wij eerst het begrip "arbitrage", verplichtend scheidsgerecht, nader te bepalen, om daarna vast te stellen hoever die gedachte op het gebied van de internationale rechtsbeweging gevorderd is.

Ik denk niet dat er tot nu toe geen enkel boek verschenen is, waarin de ontwikkeling van die gedachte beter samengevat wordt dan het werk van Mr De Jong: "In 't zicht der derde Vredeskongferentie".

Het weze mij toegelaten er op te wijzen hoe zeer kleine landen zich langs zoo meer met gedachten van internationaal belang inlaten. Soms is het zelfs omdat zij geen wereldtaal hebben, dat zij beter dan anderen, die zich in een enkele beschaving willen opsluiten, de internationale toestanden weten

te beheerschen. Dat was steeds het geval met de Nederlandsche wafenshap; indien Den Haag als stad gekozen werd, waar de Vredeskongferenties plaats grijpen, dan mag ook getuigd worden dat Nederland met rechtsgeleerden als Asser zijn ruim aandeel heeft aan de internationale rechtsbeweging.

Iedereen moet bekennen dat kleine landen niet noodzakelijk kleine gedachten hebben.

Zooals Mr Kusters het schrijft, heeft de klassieke leer van het vrijwillig karakter der arbitrage tot nu toe steeds op de internationale vredeskongferenties gezegpraald. Wat voor gevolg heeft, dat er geen enkel middel bestaat om de tenuitvoerlegging eener uitspraak van een scheidsgerecht te verzekeren en er feitelijk geen verplichting bestaat. En Mr Kusters stelt de vraag: "Waarom zouden nationale wetten daarin voorloopig niet kunnen voorzien, en de nadere uitwerking dier verplichting kunnen geven? Wij zouden hier slechts eene uitvoeringswet van traktaatregelingen voor ons hebben, gelijk er in ons land zoo talrijk bekend zijn. Men denke slechts aan de verschillende wetten tot uitvoering der verdragen van internationaal privaat recht."

J. Dumas, in zijn werk "Les Sanctions de l'Arbitrage international", roept zelfs de medehulp van het strafrecht in om ministers te kunnen vervolgen, die de uitvoering van een scheidsgerechterlijke uitspraak zouden verijdeld hebben. Daaruit kan besloten worden hoever sommige voorstanders van den wereldvrede willen gaan, terwijl andere bekende rechtsgeleerden, zooals E. von Ullmann, bevelen, dat de plicht van onderwerping aan een dergelijke uitspraak niet eens onvoorwaardelijk is en dat de verliezende partij in sommige gevallen de bevoegdheid zou hebben te beslissen of zij al dan niet die uitspraak zal naleven.

Noemen wij thans eenige dwangmiddelen op, die vooruitgezet worden om de naleving van arbitrale uitspraken te verzekeren.

In het tijdschrift "The Economist" wordt de gedachte van een internationale verzekering tegen de onrechtvaardige oorlogen ontwikkeld: "Men veronderstelt, dat alle beschaafde volkeren er in toestemmen hunne geschillen aan het Haagsch

gerechtshof te onderwerpen en hun huidige uitgaven voor den oorlog, die nagenoeg **VIER HONDERD** millioen pond sterling bedragen met 10 % te verminderen en het jaarlijksch bedrag der besparingen als een verzekeringspremie tegen den oorlog aan het gerechtshof te betalen, opdat dit geld zou besteed worden aan de uitvoering van zijn wonsissen en het in stand houden van den internationalen vrede... Waar deze schikking zou bijgetreden worden door verschillende groote mogendheden, zou er dan nog een enkele natie zoo vermetel of zoo verwaand zijn om zulke voordeelige en machtige vereeniging over het hoofd te zien?"

De schrijver zou aan elke natie, die een oorlog moet voeren welke door het gerechtshof als gewettigd beschouwd wordt, het recht gunnen uit dat verzekeringsfonds te putten om de oorlogskosten te dekken.

Ook de economische blokkade wordt als dwangmiddel vordedigd.

Een scheidsgerecht zou uitmaken welke natie, wanneer twee volkeren oorlog voeren, gelijk heeft, en dan zou die natie alleen het recht hebben bij alle andere volkeren leeningen aan te gaan, levensvoorraad, kolen en alles wat noodig is voor zijn leger, aan te koop.

J. Dumas stelt nog een ander dwangmiddel voor: De traktaten zouden opgezegd worden met den staat die de uitspraak van een scheidsgerecht niet wil naleven; zijn handel zou op verbod gesteld worden en door die tusschenkomst zou de staat gedwongen worden toe te geven.

Zoo komen wij tot de gedachte van de internationale politie, die in de Tweede Kamer van Nederland, in 1871 reeds verdedigd werd. Toen was het dat de bekende staatsman Thorbecke zegde: "Een algemeene internationale politie mag ik lijdē; evenwel zou ik wenschen vooraf de voorwaarden te kennen, waarop wij, Nederlandsche Staat, aan dergelijke hooge politie zouden onderworpen worden."

In 1910 liel Mr van Vollenhoven zijn Gids-artikel verschijnen, waarvan de hoofdgedachte is, dat zonder internationale politie de ontwapening ondenkbaar blijft.

De ontwapening herinnert Mr van Vollenhoven, zooniet aan den bisschop uit "Les Misérables" van Victor Hugo, die, als Jean Valjean bij hem gestolen heeft, hem aan het gerecht ontrekt om Valjean bovendien nog met een paar geschenken te vereeren.

Van Vollenhoven wil de bewapening van een wereldorgaan, om zoo de nationale ontwapening der volkeren te kunnen verwezenlijken.

Slechts door het inrichten van een wereld-strijdmacht kan volgens hem de zegepraal van het recht verzekerd worden. Naar zijn meening is aan Nederland de roeping beschoren krachtig in dien zin op te treden.

Stellig zal iedereen erkennen, dat het land waar de vredes-konferenties gehouden worden recht heeft op een rol van beteekenis in de beweging voor den wereldvrede, ofschoon prof. van Vollenhoven ook wel redenen inroept, die ons vrij onverschillig laten. Zoo b. v. de beweegreden dat de staat, die aan de verwezenlijking van die gedachte zou willen meewerken "boven alle verdenking moet staan van zich tot hoogen stand te willen opwerken".

Mr van Vollenhoven drukt zijn overtuiging uit, dat Zwitserland en België nooit "aan een aanvallende wapenakte zouden mogen deelnemen, zelfs niet als dat louter ware in dienst van recht en arbitrage", omdat België en Zwitserland onzijdig verklaard werden.

Hij zou dus willen, dat de Nederlandsche regeering een drietal bereidverklaringen vóór de derde Vredeskonferentie aan alle staten zou overmaken, om die internationale politiemacht te laten optreden: a) wanneer een uitspraak van het Haagsche arbitrage-hof niet nageteeld wordt; b) in dien de plichten der oorlogvoerenden niet nagekomen worden tegenover een onzijdigen staat, die hulp vraagt; c) wanneer een smaldeel van een of meer vreemde mogendheden met de internationale vlag in top optreedt, dan zou Nederland alle havens en reeden in moederland en koloniën als steunpunten voor die vloot gereed stellen.

Mr van Vollenhoven heeft zelfs een internationale vlag ontworpen, die hij als volgt beschrijft: "Een vlag van elfen

goud (een orflamme) of, als embleem van vreedzame kracht, een gouden hamer op blauw".

Wij denken dat het nogal lang zou kunnen duren, eer de vlag met den gouden hamer op blauw aan de wereld zal verkondigen dat een internationale politiemacht steeds ten dienste staat van het recht.

Wie dat voorstel met de werkelijkheid van onze internationale politiek in verband brengt, zal dadelijk inzien dat veel bezwaren met de inrichting van een internationale strijdmacht gepaard gaen.

Wij weten dat sommige pacifisten die gedachte verwerpen, enkel en alleen omdat zij beweren tegen den oorlog niet op te komen om een wereld-strijdmacht in het leven te roepen, die noodzakelijk ook tot het geweld hare toevlucht zou moeten nemen. Maar die zienswijze is van heel weinig beteekenis. Daartoe is het voldoende de vraag te stellen: Wat is recht zonder macht?

Zooals wij het reeds zegden, zijn alle voorstanders der klassieke leer van de vrijwillige onderwerping aan het scheids-gerecht de meening toegedaan, dat er geene macht, geen geweld noodig is om de overwinning van die gedachte te bevestigen.

Nochtans schreef ook de bekende pacifist Fried: "Een strijd tegen den rechtsverbreker zal nooit een oorlog zijn; dat openbaar geweld zal slechts aangewend worden tot naleving van een bestaand recht".

Maar hoe kan die gedachte der internationale strijdmacht thans verwezenlijkt worden, wanneer men bedenkt welke tractaten allerlei mogendheden verbinden, hoeveel geheime verdragen er nog bestaan, die soms — naar men beweert — bekend gemaakt worden tot groote verwondering zelfs van de ministers wier kollega het zeer natuurlijk vond een verdrag te sluiten zonder dat zij het wisten.

Werd de onzijdigheid van België geschonden door een groote mogendheid en vroeg ons land de hulp van de internationale strijdmacht, wie zou dan aan België de medewerking verzekeren van sommige regeeringen, welke met die groote mogendheid verbonden zijn?

Onbetwistbaar is het, dat het voor de kleine landen een gevaar zou zijn, indien de groote mogendheden de gedachte van de internationale strijdmacht wilden verwezenlijken, zonder zich met de kleine naties in te laten.

Die gedachte werd reeds door invloedrijke staatslieden van groote landen opgeworpen.

Men vindt dat plan zelfs terug in het jaarlijksch verslag over 1910, door den Amerikaanschen minister van zeevezen den voorzitter der Republiek van de Vereenigde Staten aangeboden. Hij acht het noodzakelijk, "dat minstens vijf of zes mogendheden hunne vloot in stand houden om kracht bij te zetten aan elke uitspraak van het internationaal gerechtshof tegen alle naties, die aan zijn besluiten geen gevolg zouden geven."

Zelfs Sir Edward Grey verklaarde, dat men alsdan eenige legens en vloeten zou hebben, die niet tegenover elkaar zouden komen te staan; maar wel als de politie van de wereld zouden beschouwd worden.

De gedachte heeft zelfs ingang gevonden, dat Engeland en de Vereenigde Staten dat plan gezamenlijk zouden moeten verwezenlijken.

Men denke dus niet dat Mr van Vollenhoven een droom-beeld verdeeld heeft. Iedereen zou den tijd zegenen, waarop er geen geweld meer zou moeten gepleegd worden om de zegespraal van het recht in de internationale betrekkingen van de volkeren mogelijk te maken; maar men moet bekennen, dat er onder de huidige omstandigheden steeds dwangmiddelen noodig zijn.

Wij hebben het plan van de internationale politiemacht behandeld. Noemen wij nog eenige andere dwangmiddelen op, die vermeld worden in het verslag van E. Duplessy, op het Vredeskongres van Londen in 1908.

E. Duplessy verdeelt die dwangmiddelen in twee reeksen: A. Bekrachtingen van zedelijken aard; de waarschuwing, de censuur, de teruggave, de zedelijke herstellingen, de uitsluiting uit de gemeenschap der volkeren; B. Bedwingende bekrachtingen; de economische blokkade, de internationale politie.

De economische blokkade werd reeds aanbevolen aan de onzijdige landen gedurende den Russisch-Japanschen oorlog, maar er dient nogmaals bekend te worden, dat op praktisch gebied heel weinig gekomen werd.

Ok T. Lawrence schreef in zijn boek "The Principles of international Law", dat de oorlog zou duren tot het oogeblik, waarop gewetenlooze volkeren in dwang zouden gehouden worden door internationale rechtbanken en een machtige internationale politie.

Nu de voorafgaande werkzaamheden gaân beginnen voor de derde Vredeskongferentie is het noodig na te gaan hoever de gedachte van het verplichtend scheidsgerecht reeds gevorderd is.

Al denkt men zelfs dat het mogelijk is een internationale strijdmacht te zien tot stand komen, toch zal men bekennen dat zelfs de gedachte van het verplichtend scheidsgerecht nog heel veel vooroordeelen te overwinnen heeft.

Bedenken wij inderdaad tot welke gebrekkige oplossing de twee Vredeskongferenties geraakt zijn.

Artikel 16 der overeenkomst van 1899 bepaalde: "Voor de vraagstukken van rechtskundigen aard en in de eerste plaats voor de vraagstukken betreffende de uitlegging en de toepassing van internationale verdragen, wordt het scheidsgerecht door de onderteekende mogendheden als het meest doelmatig en tevens rechtmatig middel erkend om de geschillen bij te leggen, welke langs diplomatischen weg niet opgelost werden."

Men verklaarde dus, dat het scheidsgerecht een zeer rechtvaardige oplossing aan sommige geschillen kan geven; van verplichting was op de eerste Vredeskongferentie geen spraak. Wij zullen thans nagaan hoe die verplichting door de tweede Vredeskongferentie principiëel aangenomen werd, maar feitelijk geen algemeene en praktische uitwerking heeft.

Op de kongferentie van 1907 drukte alleen de Dominikaansche Republiek een wensch uit voor internationaal en verplicht scheidsgerecht zonder voorbehoud. Een afgevaardigde van Denemarken herinnerde aan de verdragen, welke die arbitrage zonder voorbehoud voorschrijven tusschen Denemarken en

Nederland (12 Februari 1904). Italië (6 December 1905), Portugal (20 Maart 1907).

De heer Bourgeois, voorzitter van de kommissie met het onderzoek van het verplichtend scheidsgerecht belast, verklaarde dat het nuteloos was het voorstel van de Dominikaansche Republiek te bespreken, daar het toch door de kongferentie niet kon gestemd worden.

Nochtans wordt algemeen erkend, dat de heer Bourgeois op de tweede Vredeskongferentie een der wakkerste voorstanders van het verplichtend scheidsgerecht was.

Wat bewijst dat de gedachte van verplichte arbitrage zonder voorbehoud heel weinig ingang gevonden had.

Zoo komen wij tot de verplichte arbitrage voor geschillen die de nationale eer, de levensbelangen of de onafhankelijkheid niet aantasten.

Feitelijk werd door de afgevaardigden van Brazilië een voorstel in dien zin neergelegd. Volgens dat voorstel, was het scheidsgerecht inderdaad verplichtend voor alle vraagstukken, die de onafhankelijkheid, de levensbelangen, de binnenlandsche wetten van een staat noch de belangen van andere mogendheden aantasten. In het Braziliaansch voorstel werd ook bepaald, dat elk geschild aangaande een bevolkt grondgebied aan geen scheidsgerecht zou mogen onderworpen worden zonder de voorgaande instemming van de bevolking, die bij de uitspraak rechtstreeksch belang heeft.

Dat voorstel werd door niemand ondersteund.

Een ander voorstel gold de verplichte arbitrage voor de uitlegging van alle traktaten en voor de geschillen van rechtskundigen aard.

Dat was het eigenlijke voorstel van Zweden, Portugal en de Vereenigde Staten; Zweden, onder voorbehoud der levensbelangen en van de onafhankelijkheid; Portugal onder voorbehoud der levensbelangen, van de onafhankelijkheid en van de belangen van andere mogendheden; de Vereenigde Staten onder voorbehoud der levensbelangen, van de onafhankelijkheid, de eer en de belangen van andere mogendheden.

In het Zweedsch voorstel werden eenige gevallen opgesomd, waarvoor het scheidsgerecht zonder voorbehoud zou ver-

zij in het proces zouden tusschenkomen. En wanneer het vonnis uitgesproken wordt, dan zou het ook aan de staten, die niet tusschenkwamen, medegedeeld worden. Verklaren zij het vonnis toe te treden, dan heeft het dezelfde kracht als het verdrag zelf. Zooniet heeft het vonnis slechts waarde voor de partijen van het geding.

Ik ben hier slechts in eenige bijzonderheden getreden, om aan te toonen hoeveel overeenstemming er bestaat tusschen onze rechtspleging en de bepalingen, die de voorstanders van de arbitrage op de betrekkingen tusschen de mogendheden zouden willen toepassen.

Daaruit kan eens te meer besloten worden hoezeer de beweging voor den wereldvrede in elk opzicht met het recht verwant is, zooals wij het in onze hedendaagsche wetboeken opgeleend vinden.

Door geleidelijk al de opgevoerden moeilijkheden uit den weg te ruimen, komt men nader tot het hoofdoel.

Baron Marschall liet uitschijnen dat er nog andere bezwaren bestaan. Zoo vroeg hij wat er zou gebeuren indien een arbitrage-uitspraak eer staat feitelijk zou verplichten zijn wetgeving te veranderen terwijl het parlement van dien staat tegenstand biedt. En toen de Duitse afgevaardigde nog een ander vraagstuk ter sprake gebracht had, werd hem door baron d'Estournelles de Constant verweten, dat hij allerlei moeilijkheden stelselmatig bleef opwerpen tegen de verplichte arbitrage. Waarop de heer Marschall antwoordde: "Wij willen beiden verplichtend scheidsgerecht, maar langs verschillende wegen." Door dat diplomatiek antwoord werd de stormbednaard.

En zoo kwam men het tot het onderzoek der gevallen van verplichte arbitrage, zonder voorbehoud.

De Portugeesche en Engelsche afgevaardigden stelden voor 15 gevallen te onderwerpen aan dat verplichtend scheidsgerecht: 1° Tollarieven; 2° Tonnenmaat der schepen; 3° Dagloon en nalatenschap van gestorvenen wat de belastingen aan van vreemdelingen en landgenooten wat de belastingen aan gaat; 5° Rechten der vreemdelingen om goederen aan te koop en te bezitten; 6° Internationale bescherming van de werklieden; 7° Middelen om de aanvaring te voorkomen; 8° Be-

plichtend zijn; betwistingen van geldelijken aard wegens gelden schade, het recht op schadevergoeding erkend zijnde; geldelijke betwistingen, wanneer het de uitlegging van verdragen of overeenkomsten aangaat; geldelijke betwistingen voor oorlogsfeiten, burgeroorlog, vreedzame blokkade, aanhouding van vreemdelingen, beslaglegging op hunne goederen.

Ook in het Portugeesch voorstel werden talrijke gevallen opgesomd waarvoor het verplichtend scheidsgerecht zonder beperking zou bestaan.

De heer Krieger, Duitse afgevaardigde, kwam tegen de gedachte van het verplichtend scheidsgerecht op; hij zegde o. m.: "Men zou de zedelijke waarde der verklaring van artikel 16 (der overeenkomst van 1899) niet verhoogen met haar den vorm, maar niet de kracht van een rechterlijke verplichting te geven. Indien op rechtskundig gebied een verplichtend internationaal scheidsgerecht slechts een droombeeld schijnt, dan is het omdat de onzekerheid die bestoten is in de beperkende bepalingen (nationale eer, onafhankelijkheid, levensbelangen) van dat verdrag zoo groot is, dat de verplichting nog slechts bij naam zal bestaan."

Er zouden overigens nog andere opwerpeninge ingebracht worden, toen men een internationaal traktaat van scheidsgerecht wou opmaken, dat voor bepaalde gevallen zou verplichtend zijn zonder eenige beperking, zonder voorbehoud.

De Duitse afgevaardigde, baron Marschall, vroeg: Welke draagkracht kan een uitspraak van het scheidsgerecht hebben, wanneer het geding de toepassing geldt van een traktaat door verschillende landen gesloten.

Baron Guillaume, een onzer Belgische afgevaardigden stelde het volgende voor: "De moeilijkheden in verband met de uitlegging of de toepassing van traktaten, waarbij meer dan twee mogendheden zich aangesloten hebben, kunnen slechts tot een scheidsgerecht aanleiding geven mits voorafgaande instemming voor elk bijzonder geval, door alle onderteekenaars betuigd."

Anderen afgevaardigden stelden voor dat zoo er slechts eenige mogendheden in betrokken zijn, zij dan de overige staten, die het verdrag onderteekend hebben, moeten verwtigen, opdat

scherming van de letterkundige en kunstwerken ; 9° Wetgeving inzake handels- en nijverheidsmaatschappijen ; 10° a.) Muntstelsels, b.) Maten en gewichten ; 11° Wederkerige, kosteloze onderstand van hulpbehoevende zieken ; 12° Gezondheidsverordeningen ; 13° Verordeningen aangaande veeziekten, phylloxera en andere gelijkaardige kwalen ; 14° Internationaal privaatrecht ; 15° Burgerlijke en handels-rechtspleging.

Buiten die gevallen werden er nog een zestal andere door Portugal voorgesteld.

Toen daarover gestemd werd, kon men slechts een grootte oneenigheid vaststellen. Geen enkel punt bekwam een meerderheid, die meer dan de twee derden der stemmen bedroeg.

Die stemming beteekende of praktisch gebied de schipbreuk van het verplichtend scheidsgerecht.

En België, zal men vragen ? Men weet dat de heer Beer-naert een overtuigde voorstander van het verplichtend scheidsgerecht, Den Haag verlaten had. De Belgische afgevaardigden stemden tegen de 15 gevallen, die arbitrage zonder voorbehoud voorschreven. In 1874 werd te Bern een post-konventie gesloten, die bepaalde dat elk geschil daarover aan de arbitrage moest onderworpen worden, zonder dat men er zich kon aan onttrekken. Iets dergelijks bleek in 1907 onmogelijk te zijn. De afgevaardigden van Servië stelden voor de geschillen aangaande de post, telegraaf en telefoon-verdragen aan het verplichtend scheidsgerecht te onderwerpen. Bij de stemming had men 8 stemmen voor, 3 tegen en 7 onthoudingen.

Voor geen enkel punt bestond er dus eensgezindheid.

De Belgische afgevaardigden hadden voor opdracht gekregen de verplichte arbitrage slechts aan te nemen, wanneer de twee Staten tusschen dewelke een geschil ontstaat het eens zijn om te verklaren, dat het vraagstuk de levensbelangen niet kan aantasten.

Nog andere teksten werden aan het onderzoekskomitee onderworpen.

Naar aanleiding van het voorstel der Amerikaansche afvaardiging werd door den heer Scott een verklaring afgelegd, die een nieuwe moeilijkheid te voorschijn riep.

De heer Scott zegde, dat in de Vereenigde Staten elk vergelijk, om verplichtend te worden, eerst de goedkeuring van den voorzitter met het advies en de instemming van den Senaat moest verwerven. Graaf Tornielli antwoordde dat er dan van geen vergelijk tusschen de partijen kon spraak zijn.

De uitvoerende macht van het eene land zou dus verplicht zijn een verbintenis ten uitvoer te brengen, terwijl aan de regering van de Vereenigde Staten die verplichting nog niet opgelegd is.

Dat vraagstuk is overigens van belang voor alle verdragen en traktaten ; dat is nog onlangs gebleken naar aanleiding van de overeenkomst, die tusschen Duitschland en Frankrijk inzake Marokko gesloten werd.

De Engelsche tekst kon ook geen algemeenheid van stemmen in het onderzoekskomitee bekomen. In dien tekst werd een reeks gevallen opgesomd, waarvoor er eensgezindheid had kunnen bestaan ; een tweede reeks bevatte de andere punten, waarvoor een scheidsgerecht zonder voorbehoud geen algemeene bijtreding kon verwerven.

Ten slotte stelde Oostenrijk-Hongarije een ontwerp van besluit voor, dat als volgt kan samengevat worden : De konferentie is tot de overtuiging gekomen, dat sommige streng omschreven vraagstukken aan de verplichte arbitrage zouden kunnen onderworpen worden, o. m. voor de uitlegging en de toepassing van sommige internationale verdragen. Daar die verdragen nochtans met technische aangelegenheden in verband staan, moeten ook deskundigen die kunnen onderzoeken. Bijgevolg werd de konferentie uitgenoodigd de regeeringen aan te sporen, na de sluiting van de Haagsche konferentie, de toepassing van het verplichtend scheidsgerecht op sommige verdragen aan een ernstig onderzoek en een grondige studie te onderwerpen. Die studie zou op een bepaalden dag moeten geëindigd zijn, en alsdan zouden de mogendheden elkaar de vraagstukken bekend maken, die aan verplichte arbitrage kunnen onderworpen worden.

Dat besluit werd gestemd door de afgevaardigden van Duitschland, Oostenrijk-Hongarije, België, Griekenland, Italië, Mexico, Nederland en Servië. Stemden tegen : de afgevaardig-

den van de Vereenigde Staten, Brazilië, Frankrijk, Engeland en Portugal. Er waren vier onthoudingen : Argentinië, Noorwegen, Rusland en Zwitserland.

De praktische uitslag van dat besluit moest zijn, dat de tweede vredeskonferentie tot geen beslissing kwam, wat de geschillen aangaat, die aan de verplichte arbitrage zonder voorbehoud zouden onderworpen worden.

En zoo kwam men voor de kommissie, waar de heer Bourgeois aantoonde, dat er nochtans iets bekomen werd.

Hij liet uitschijnen, dat de grondgedachte zelf van het verplichtend scheidsgerecht algemeen bijgetreden werd. "Wat vragen wij?" zegde de heer Bourgeois; "De bevestiging der grondgedachte van het verplichtend scheidsgerecht voor de geschillen van rechtskundigen aard met het recht tot voorbehoud voor de levensbelangen der Staten; de bevestiging, dat er voor de beschaafde volkeren sommige vraagstukken bestaan, helzij van financiële aard of verwant met internationale belangen, die aan alle volkeren gemeenschappelijk zijn, vraagstukken, waarvoor men wil dat het recht de eenige regel zij tusschen de volkeren."

Het bleek nochtans, dat bij de stemming in de kommissie er niet meer eensgezindheid kon bestaan dan in den schout van het komitee.

Toen er b. v. moest gestemd worden over de gevallen waarop de verplichte arbitrage zonder voorbehoud zou toepasselijk zijn, had men nagenoeg voor elke stemming 31 "ja", 8 "neen" en 5 onthoudingen.

In de kommissie verdedigde de Belgische afgevaardigde Mr Van den Heuvel het Oostenrijksch besluit, dat overigens verworpen werd men 24 "neen", 14 "ja" en 6 onthoudingen.

De heer Van den Heuvel verklaarde dat besluit als een vergetlijk te aanzien; het vraagstuk werd naar zijn meening niet onbepaald verdaagd, vermits in den wensch een datum zou vastgesteld worden. De eenen zouden tijdelijk hunne gedachten opgeven; van de anderen zou verwacht worden, dat zij voor sommige gevallen aan hun afkeer voor verplichtend scheidsgerecht zouden verzaken.

En na de redevoering van den Italiaanschen afgevaardigde die gezegd had, dat ondanks alles, gedurende deze vier maanden de volkeren elkaar beter hadden leeren kennen, waardeeren en liefhebben, werd in de kommissie de verklaring gestemd, die door gansch de konferentie zou bekrachtigd worden.

In die verklaring wordt gezegd :

De konferentie in overeenstemming met den geest van verstandhouding en van wederkeerige toegevingen, die hare beraadslagingen bezield, heeft de volgende verklaring vastgesteld, die aan elke mogendheid het voordeel van hare stemmingen voorbehoudend, aan alle mogendheden toelaat grondgedachten te bevestigen, die zij als algemeen aangenomen beschouwen.

Zij is het eens 1° Om de grondgedachte van het verplichtend scheidsgerecht te erkennen; 2° Om te verklaren dat sommige geschillen en namelijk de geschillen, die betrekking hebben op de uitdaging of de toepassing van internationale traktaat van aard zijn onderworpen te worden aan het verplichtend scheidsgerecht zonder eenige beperking.

Zij is het eindelijk eens om te verkondigen, dat indien het niet mogelijk was reeds nu een overeenkomst in dien zin te sluiten, de meeningsverschillen, die zich voorgedaan hebben, de grenzen van een rechterlijke betwisting niet zijn te buiten gegaan en dat met hier gezamenlijk gedurende vier maanden te werken al de staten van de wereld niet alleen geleerd hebben elkaar te verstaan en nader te komen, maar ook gedurende deze lange medewerking een zeer verheven gevoel van het gemeenschappelijk welzijn der menscheid hebben laten uitschijnen.

Deze verklaring, die destijds zooveel opspraak verwekte, werd met algemeene stemmen, min 4 onthoudingen (Vereenigde Staten, Italië, Japan en Turkije) aangenomen.

De Amerikaansche afgevaardigde Choate liet een krachtdadig verzet hooren, omdat die verklaring naar zijn meening een aftocht was.

Men stelde thans de verklaring inzake verplichtend scheidsgerecht gestemd door de tweede Vredeskonferentie tegenover het plan van een internationale strijdmacht, dan zal men inzien

hoeveel er nog moet gewerkt worden om tot een praktischchen uitslag in dat opzicht te komen.

Onder meer dient eerst vastgesteld te worden welke geschillen aan de verplichte arbitrage kunnen onderworpen worden, in andere woorden welk gebied het internationaal recht feitelijk veroverd heeft. Anders te werk gaan zou gelijkstaan met gevangnissen en dwangmiddelen tot stand te brengen, alvorens er rechtbanken bestaan.

Niet dat wij de opvatting bijtreden, die in 1907 blijkbaar voor onze regering voortgestaan werd. Zeggen wij overigens, dat misschien thans hare gedachten merkkelijk veranderd zijn; dan zou zij slechts gevolg geven aan den wensch, dien talrijke volksvertegenwoordigers in ons parlement herhaaldelijk uitgedrukt hebben.

Onze huidige Minister van Rechtswezen, Mr Carton de Wiart, was verslaggever der wet houdende goedkeuring van het verdrag, dat op 6 Maart 1908, tusschen België en de republiek Nicaragua gesloten werd.

Volgens dat verdrag is de toevlucht tot scheidsrechterlijke uitspraak verplichtend 1° Ingeval van betwistingen nopens de toepassing of de uitlegging van alle tusschen beide landen gesloten of te sluiten verdragen, de verdragen uitgezonderd waaraan derde mogendheden mochten deelgenomen hebben of tot dewelke andere mogendheden toegetreden zijn. 2° Ingeval van betwisting omtrent geldelijke vorderingen voor geleden schade, wanneer het begrijsel der vergoedingen door de partijen erkend werd.

Zooals de heer Carton de Wiart het in zijn verslag vermeldt, zijn beide landen slechts verplicht deze betwistingen te onderwerpen aan het bestendig hof van arbitrage te 's Gravenhage gevestigd, krachtens het verdrag van 29 Juli 1899, voor zooveel zij noch de eer noch de onafhankelijkheid noch de soevereiniteit der verdragsluitende mogendheden betreffen, en het niet mogelijk was door rechtstreeksche diplomatieke onderhandelingen of elk ander verzoeningsmiddel tot een minnelijke schikking te komen.

Art. 2 van het verdrag tusschen België en Nicaragua bepaalt inderdaad "dat het behoort aan elke der hooge verdrag-

sluikende partijen te oordeelen of bij het ontstane geschil hare eer, hare onafhankelijkheid of hare soevereiniteit betrokken zijn, en of derhalve het geschil van aard is om te worden begrepen onder die, welke luidens voorgaand artikel aan scheidsrechterlijke uitspraak niet hoeven onderworpen."

Mr Carton de Wiart schreef als verslaggever: "Men kan niet zeggen dat de scheidsrechterlijke uitspraak verplicht is, wanneer elke van beide partijen zich daaraan kan onttrekken." En door de meerderheid van de commissie werd betreurd, dat de Belgische regering niet verder wou gaan op de baan van het verplichtend scheidsgerecht.

Terecht werd in den schoot van de commissie opgemerkt, dat de eerste afgevaardigde van Nicaragua op de tweede Haag-sche Vredeskonferentie met het Engelsch-Amerikaansch voorstel heeft ingestemd en de lijst onderteekende van zekere geschillen, die zonder voorbehoud aan het verplichtend scheidsgerecht moeten onderworpen worden.

Misschien zijn de gedachten van de regering thans veranderd. In elk geval kan uit de houding van een land als België afgeleid worden hoeveel mogendheden er nog moeten zijn, die de gedaachte eenere praktische toepassing van het verplichtend scheidsgerecht verwerpen.

Onder deze omstandigheden blijft de grootste voorzichtigheid voor ons de boodschap.

Ik heb laten uitschijnen hoe het recht met de begrippen: beperking van bewapening, verplichtend scheidsgerecht, als het ware vergroeid is. Het volstaat de lijvige boekdeelen te herleven, waarin de werkzaamheden van de Tweede Vredeskonferentie weergegeven worden, om in te zien wat al vraagstukken door het recht moeten beheerscht worden, opdat de vrede en het zelfbestaan der volkeren zouden verzekerd worden.

De samenstelling van het hof van arbitrage, de wetten, die den oorlog moeten beheerschen, het verbod bommen te werpen uit ballons en bestuurbare luchtschepen, de aanvang der vijandelikheden, de rechten en de plichten van de onzijdige mogendheden, de onderzeesche mijnen, de beschieting van niet versterkte havens en steden, de onschendbaarheid van den bijzonderen eigendom ter zee, hoeveel vraagstukken zijn er niet, die

slechts rechtvaardig kunnen opgelost worden, wanneer daarvoor een strooming in de openbare meening bestaat.

De ontwapening van België ware stellig geen voorbeeld, dat groote mogelijkheden tot navolging zou aansporen. Zij, die in ons land de beweging voor den wereldvrede voorstaan, mogen daarom niet vergeten hoeveel onzekerheid in de internationale betrekkingen nog bestaat.

Geen militarisme is het voor een klein land, wanneer het zijne onafhankelijkheid wil verdedigen. Wij moeten onzijdig zijn en weerbaar; wat niet beteekent, dat wij het recht hebben aan de beweging voor den internationalen vrede onverschillig te blijven.

Die houding wordt ons voorgeschreven door onze hoogere nationale belangen.

De wereldvrede is een noodzakelijk gevolg der zegepraal van het recht. Wie op dat gebied het recht helpt bevestigen is ook een voorstander van het zelfbestaan der kleine naties.

Kleine volkeren schenken aan de menscheit, kunstenaars, geleerden, die misschien het best de algemeene betrachtingen van hun tijd vereenzelvigen.

Hun blik wordt niet beperkt door de grenzen van hun land, zij trachten al; het goede te beheerschen, dat andere beschavingen kenteekent en puiten uit die kennis van de wereldbeschaving meer liefde en vereering voor de vruchten van hun eigen grond.

Het grootste land, dat thans afgezonderd zou willen leven van andere volkeren, zou weldra tot den rang van een verachtende Europeesche provincie verlaagd worden.

De volkeren moeten niet alleen eerbied krijgen, voor het recht omdat er een internationale dwingmacht zou bestaan, ook de ontwikkeling van het rechtvaardigheidsgevoel heeft hare groote beteekenis.

Er werd eens gezegd: Wanneer een gedachte door, het gevoel van duizenden als gedragen wordt, dan is die gedachte onoverwinnelijk.

Het gevoel dat de vrede der volkeren kan en moet verzekerd worden ligt thans vastgeankerd in het gemoed van alle naties. Onderling vertrouwen en wederkeurig eerbied, ziedaar

de hoeksteen van het gebouw, dat thans ter eere van den wereldvrede opgetrokken wordt.

Zoo wij in dat opzicht door geen ontwapening het voorbeeld kunnen geven, dan is het toch niet te ontkennen, dat vrouwen en achting twee hoedanigheden zijn, die de Belgen onderling tot voorbeeld van alle volkeren zouden moeten ontwikkelen.

En hier ook, vraag ik mij af waarom het zelfbestaan van België ooit zou kunnen bedreigd worden door de zegepraal van een recht. Wanneer de Vlaamsche bevolking eerbied vraagt voor zichzelf en haar recht bevestigt op hooger leven, dan wordt die beweging insgelijks ingegeven door het bewustzijn, dat men slechts anderen kan eerbiedigen wanneer men eerbied heeft voor zichzelf.

Er kan van geen wereldvrede spraak zijn, die op sommige volkeren als een verdrukking zou wegen.

Er kan ook geen broedertwist ontstaan wanneer een natie er voor zorgt, dat al hare kinderen in staat gesteld worden met vertrouwen en bewustzijn aan den gemeenschappelijken bloei bij te dragen.